

προσωπικών δεδομένων, δεν αναφέρονται στοιχεία των μαθητών/τριών. Τα διαφοροποιημένα κείμενα βασίστηκαν σε θεματικές που αντλήθηκαν από παγκόσμιες ημέρες εορτασμού, ελληνικά ήθη και έθιμα, καθώς και από σχολικά βιβλία του γυμνασίου της γενικής εκπαίδευσης. Η επιλογή των θεματικών βασίστηκε σε ζητήματα που απασχολούν ή ενδιαφέρουν άμεσα τους/τις μαθητές/τριες, καθώς σχετίζονται με την καθημερινότητά τους, τις εμπειρίες και τα βιώματά τους. Στόχος ήταν η ενεργοποίηση της συμμετοχής και του κινήτρου τους μέσα από οικεία και αναγνωρίσιμα περιεχόμενα. Όσον αφορά τα κείμενα που αντλήθηκαν από τα σχολικά βιβλία της γενικής εκπαίδευσης, επιλέχθηκαν και διαφοροποιήθηκαν με τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών, διατηρώντας παράλληλα τη σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών.

4.8.1 Κείμενα με θέματα από τις παγκόσμιες ημέρες

Το πρώτο κείμενο στοχεύει να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες να κατανοήσουν ένα φυσικό καιρικό φαινόμενο που συναντούν στην καθημερινότητά τους. Μέσα από την περιγραφή και τη συζήτηση, ενισχύεται η παρατήρηση του φυσικού κόσμου και η ανάπτυξη λεξιλογίου σχετικού με τις εποχές, τις αλλαγές του καιρού και τα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Τίτλος: Το χιόνι

Περιγραφή: το κείμενο διδάχθηκε σε μία μαθήτρια και έναν μαθητή, ηλικίας 12 ετών, με «ήπια νοητική ανωριμότητα». Αποτελείται από τέσσερις γραμμές και τέσσερις οπτικούς εννοιολογικούς διευκολυντές (ΟΕΔ). Βοήθησε τα παιδιά να κατανοήσουν βασικά χαρακτηριστικά του χιονιού και τις δραστηριότητες που το συνοδεύουν. Συνδέεται με την Παγκόσμια Ημέρα Χιονιού, που γιορτάζεται την τρίτη Κυριακή του Ιανουαρίου. Αυτή η ημέρα ενθαρρύνει τα παιδιά να γνωρίσουν το χιόνι και τις δραστηριότητες που μπορούν να κάνουν σε αυτό. Το κείμενο πρόσφερε μια ευκαιρία στους μαθητές να κατανοήσουν την εποχή του χειμώνα, να αναπτύξουν σχετικό λεξιλόγιο και να εκφράσουν εμπειρίες μέσα από τις δραστηριότητες και τη συζήτηση (Εικόνα 4.8.1.1).

Οπτικοί εννοιολογικοί διευκολυντές: οι λέξεις που επιλέχθηκαν να συνοδεύονται από οπτικούς εννοιολογικούς διευκολυντές είναι το «κρύο», ο «χιονάνθρωπος», η «γη» και η «απαλή». Η λέξη «κρύο» συνδέθηκε με οπτικό διευκολυντή, που έδειχνε μια φατσούλα να τρέμει από το κρύο. Ο οπτικός εννοιολογικός διευκολυντής, με την εικόνα ενός χιονάνθρωπου, συνέβαλε ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν την έννοια του χιονιού και να τη συσχετίσουν με

την εμπειρία της δημιουργίας ενός χιονάνθρωπου. Η λέξη «γη» συνοδεύτηκε από οπτικό διευκολυντή, που την απεικόνιζε όπως φαίνεται από το διάστημα. Η εικόνα ενός πούπουλου ως οπτικός εννοιολογικός διευκολυντής υποστήριξε τους μαθητές στην κατανόηση της έννοιας της απαλότητας. Καθώς οι μαθητές διάβαζαν το κείμενο, επέλεξαν τον κατάλληλο οπτικό εννοιολογικό διευκολυντή και τον τοποθετούσαν δίπλα στη σωστή λέξη.

Κείμενο:

Το χιόνι είναι άσπρο και κρύο.
Τα παιδιά παίζουν στο χιόνι.
Τα παιδιά φτιάχνουν χιονάνθρωπο.
Το χιόνι σκεπάζει τη γη σαν μια απαλή κουβέρτα.

Εικόνα 4.8.1.1 Τρισδιάστατη (ανα)γνωστική μηχανή: κείμενο με τίτλο «Το χιόνι» και δραστηριότητες

Πρώτη Δραστηριότητα

Υλικά: χνουδωτά λευκά μπαλάκια (πομ πομ), κόλλα, εκτυπωμένο φύλλο με εικόνα δέντρου.

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 4 γραμμών με 4 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται την έννοια του χιονιού καλλιεργώντας δεξιότητες λεπτής κινητικότητας.

Περιγραφή: οι δύο μαθητές πήραν χνουδωτά μπαλάκια και τα κόλλησαν πάνω στην εικόνα του δέντρου, αναπαριστώντας το χιόνι που καλύπτει τα κλαδιά. Η δραστηριότητα συνδέθηκε με την κατανόηση του κειμένου και μέσω αυτής της διαδικασίας, αντιλήφθηκαν την απαλή υφή του χιονιού και κατανόησαν πως αυτό επικάθεται στη φύση. Ακόμα, η δραστηριότητα ενίσχυσε τη λεπτή κινητικότητα των μαθητών βοηθώντας τους να χρησιμοποιούν με ακρίβεια τα δάχτυλά τους, καθώς τοποθετούσαν τα χνουδωτά μπαλάκια πάνω στην εικόνα του δέντρου. Αυτή η διαδικασία προήγαγε τον συντονισμό χεριών και ματιών, ενισχύοντας τις ικανότητες που απαιτούνται για καθημερινές δραστηριότητες, όπως το γράψιμο ή η χρήση εργαλείων (Εικόνα 4.8.1.2).

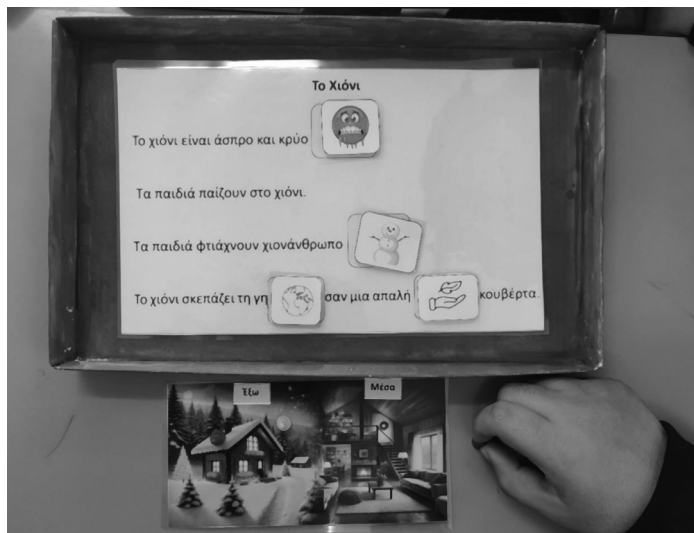
Εικόνα 4.8.1.2 Η μαθήτρια παίρνει χνουδωτά μπαλάκια και τα κολλά πάνω στην εικόνα του δέντρου

Δεύτερη Δραστηριότητα

Υλικά: πιόνια και πλαστικοποιημένη κάρτα, χωρισμένη σε δύο μέρη. Στην αριστερή πλευρά της κάρτας απεικονίζεται ο εξωτερικός χώρος με ένα χιονισμένο τοπίο και ένα σπίτι καλυμμένο με χιόνι. Στην δεξιά πλευρά της κάρτας απεικονίζεται το εσωτερικό του σπιτιού.

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 4 γραμμών με 4 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται νοήματα σχετικά με δραστηριότητες στο χιόνι, καλλιεργώντας δεξιότητες προσανατολισμού στον χώρο.

Περιγραφή: οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε τρεις ερωτήσεις: 1. Το χιόνι είναι μέσα ή έξω από το σπίτι; 2. Ο χιονάνθρωπος είναι μέσα ή έξω από το σπίτι; 3. Τα παιδιά είναι μέσα ή έξω από το σπίτι; Για να απαντήσουν χρησιμοποιήσαν πιόνια, τα οποία τοποθέτουσαν στην κατάλληλη περιοχή της πλαστικοποιημένης κάρτας, που αντιστοιχούσε είτε στον εξωτερικό (με το χιονισμένο τοπίο) είτε στον εσωτερικό χώρο του σπιτιού. Μέσω αυτής της δραστηριότητας κατανόησαν τις έννοιες «μέσα» και «έξω», αναγνωρίζοντας τις αντίστοιχες τοποθεσίες στο περιβάλλον και ενισχύοντας την ικανότητα προσανατολισμού. Οι μαθητές αντιλήφθηκαν χωρικές έννοιες (μέσα και έξω) και τις εφάρμοσαν στο πλαίσιο του κειμένου, αναγνωρίζοντας τις σχέσεις ανάμεσα σε αντικείμενα, δραστηριότητες και χαρακτήρες (όπως το χιόνι, ο χιονάνθρωπος, τα παιδιά) (Εικόνα 4.8.1.3).

Εικόνα 4.8.1.3 Ο μαθητής τοποθετεί τα πιόνια στην κατάλληλη περιοχή της πλαστικοποιημένης κάρτας, που αντιστοιχεί είτε στον εξωτερικό χώρο (με το χιονισμένο τοπίο) είτε στον εσωτερικό χώρο του σπιτιού.

Τρίτη Δραστηριότητα

Υλικά: τύμπανο και μπαγκέτες

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 4 γραμμών με 4 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται νοήματα αποκωδικοποιώντας ρυθμικά λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα του τύπου ΣΣΦ, ΣΣΣΦ

Περιγραφή: η δραστηριότητα συνδύαζε την ανάγνωση του κειμένου με την κινητική δεξιότητα, αξιοποιώντας τον ρυθμό ως εργαλείο ενίσχυσης της σωστής εκφοράς, τονισμού και συλλαβισμού κάθε λέξης. Οι μαθητές χτυπώντας με μπαγκέτες ένα τύμπανο διάβαζαν ρυθμικά λέξεις με συμφωνικά συμπλέγματα [του τύπου Σύμφωνο-Σύμφωνο-Φωνήεν (ΣΣΦ), όπως «φτιάχνουν», «σκεπάζει «ή του τύπου Σύμφωνο-Σύμφωνο-Σύμφωνο-Φωνήεν (ΣΣΣΦ), όπως «χιονάνθρωπος», «άσπρο»]. Ο συνδυασμός ακουστικού και κιναισθητικού ερεθίσματος ενίσχυσε τη φωνολογική επίγνωση, βελτίωσε τον ρυθμό της ανάγνωσης και συνέβαλε στην κατανόηση του κειμένου. Παράλληλα, η δραστηριότητα αυτή έδωσε τη δυνατότητα στα παιδιά να αναπτύξουν την αίσθηση του ρυθμού, να βελτιώσουν τις δεξιότητες προσοχής και να ενισχύσουν τη σχέση τους με τη γλώσσα μέσα από μια πολυαισθητηριακή προσέγγιση (Εικόνα 4.8.1.4).

Εικόνα 4.8.1.4 Ο μαθητής χτυπά ρυθμικά το τύμπανο καθώς διαβάζει τις λέξεις του κειμένου

Η επιλογή του δεύτερου κειμένου στοχεύει στην καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω των γλωσσικών δεξιοτήτων εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος. Μέσα από το περιεχόμενο ενισχύονται η συναισθηματική έκφραση, η αποδοχή και η δημιουργία θετικών διαπροσωπικών σχέσεων.

Τίτλος: Η αγκαλιά

Περιγραφή: το κείμενο διδάχθηκε σε τρεις μαθητές, ηλικίας 15 ετών, με «νοητική ανωριμότητα» και αποτελείται από πέντε γραμμές και πέντε οπτικούς εννοιολογικούς διευκολυντές (ΟΕΔ). Διδάχθηκε με αφορμή την Παγκόσμια Μέρα Αγκαλιάς. Μέσα από μια απλή, αλλά συναισθηματικά φορτισμένη ιστορία, προωθείται η έννοια της συντροφικότητας, της αγάπης και της φιλίας. Τα ζώα του δάσους, ο λαγός, η αλεπού και ο σκαντζόχοιρος, κάνουν μια μεγάλη αγκαλιά, μεταφέροντας το μήνυμα ότι η αγκαλιά μάς φέρνει κοντά και ενισχύει τους δεσμούς μας με τους άλλους. Οι μαθητές καλλιέργησαν δεξιότητες κατανόησης, αναγνωρίζοντας τα βασικά στοιχεία μιας ιστορίας, όπως τους χαρακτήρες, τα γεγονότα και τον χώρο δράσης (Εικόνα 4.8.1.5).

Οπτικοί εννοιολογικοί διευκολυντές: οι λέξεις που επιλέχθηκαν να συνοδεύονται από εννοιολογικούς διευκολυντές είναι οι εξής: «δάσος», «ποτάμι», «λόφος», «αγκαλιά» και «ευτυχισμένα». Η λέξη «δάσος» συνοδεύτηκε από έναν οπτικό διευκολυντή που απεικόνιζε μια συστάδα δέντρων, βοηθώντας τα παιδιά να αναγνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον στο οποίο κινείται ο λαγός. Η λέξη «ποτάμι» συνδέθηκε με έναν οπτικό διευκολυντή που έδειχνε την ροή του νερού, βοηθώντας στην κατανόηση του σημείου όπου ο λαγός συναντά την αλεπού. Η λέξη «λόφος» απεικονίστηκε με ένα ύψωμα, επιτρέποντας στους μαθητές να κατανοήσουν την αλλαγή του τοπίου καθώς προχωρά η αφήγηση. Η λέξη «αγκαλιά» συνοδεύτηκε από την απεικόνιση των τριών ζώων που αγκαλιάζονται, ενισχύοντας την κατανόηση της έννοιας της φιλίας. Η λέξη «ευτυχισμένα» παρουσιάστηκε με μια χαρούμενη φατσούλα, βοηθώντας τα παιδιά να συνδέσουν τη συναισθηματική κατάσταση των ζώων με την πράξη της αγκαλιάς. Καθώς οι μαθητές διάβαζαν το κείμενο, επέλεξαν τον κατάλληλο οπτικό εννοιολογικό διευκολυντή και τον τοποθετούσαν δίπλα στη σωστή λέξη, ενισχύοντας έτσι την κατανόηση του κειμένου.

Κείμενο:

Ο λαγός, ο Λευτέρης, περπατούσε στο δάσος.
Δίπλα στο ποτάμι βρήκε την αλεπού.
Πάνω στο λόφο βρήκε τον σκαντζόχοιρο.
Όλοι μαζί ένωσαν τα χέρια τους και έκαναν μια αγκαλιά!
«Η αγκαλιά μας ενώνει πάντα!» είπαν ευτυχισμένα τα ζώα.

Εικόνα 4.8.1.5 Τρισδιάστατη (ανα)γνωστική μηχανή:
κείμενο με τίτλο «Η αγκαλιά» και δραστηριότητες

Πρώτη δραστηριότητα

Υλικά: τρεις πλαστικοποιημένες κάρτες με εικόνες (α. παιδί που αγκαλιάζει λούτρινο αρκουδάκι, β. παιδί που αγκαλιάζει μαξιλάρι, γ. δύο παιδιά που αγκαλιάζονται μεταξύ τους).

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 5 γραμμών με 5 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται την έννοια της αγκαλιάς εκτελώντας κινήσεις γενικής / αδρής κινητικότητας.

Περιγραφή: οι μαθητές παρατήρησαν προσεκτικά τις κάρτες και στη συνέχεια, κλήθηκαν να αναπαράγουν τις αντίστοιχες κινήσεις. Αρχικά, αγκάλιαζαν λούτρινα ζωάκια ή ένα μαξιλάρι και στο τέλος αγκαλιάστηκαν μεταξύ τους. Μέσω της δραστηριότητας καλλιεργήθηκε η αδρή κινητικότητα και κατανοήθηκε η έννοια της αγκαλιάς ως πράξης που εκφράζει φιλία, όπως ακριβώς συνέβη με τα ζώα στην ιστορία. Οι μαθητές συνέδεσαν την αγκαλιά με την ιστορία που διάβασαν ενισχύοντας τη σωματική τους έκφραση (Εικόνες 4.8.1.6, 4.8.1.7).

Εικόνα 4.8.1.6 Ο μαθητής/τρια παρατηρήσει και περιγράψει τις εικόνες που σχετίζονται με την έννοια της αγκαλιάς

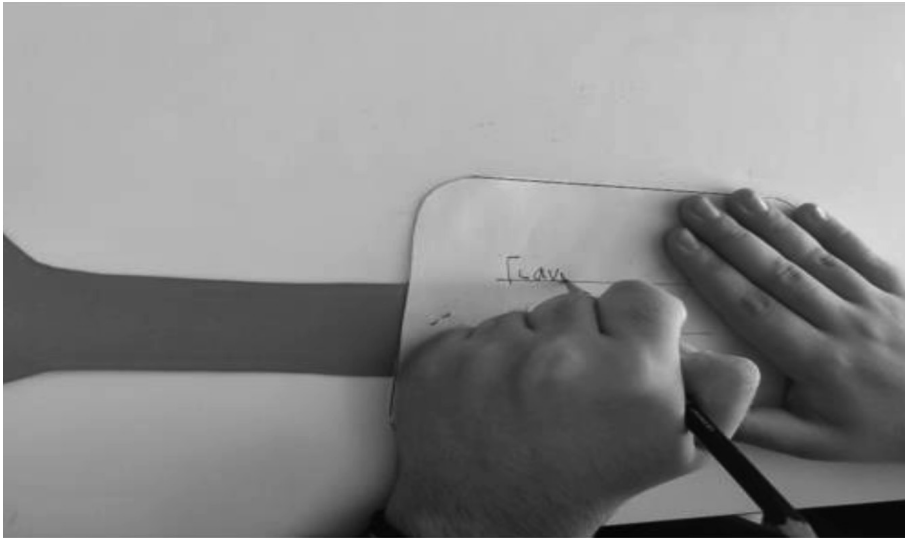
Εικόνα 4.8.1.7 Οι μαθητές συνδέουν την αγκαλιά με την ιστορία που διάβασαν αγκαλιάζοντας λούτρινα ζωάκια ή τους συμμαθητές τους

Δεύτερη δραστηριότητα

Υλικά: χάρτινη κάρτα με χέρια και οριζόντιες γραμμές, μολύβι.

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 5 γραμμών με 5 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται νοήματα μέσω δεξιοτήτων λεπτής κινητικότητας σε οριοθετημένο γραφικό χώρο εργασίας.

Περιγραφή: αφού τα παιδιά διάβασαν το κείμενο «Η Αγκαλιά», πήραν τη λευκή κάρτα και έγραψαν τα ονόματα, όσων θα ήθελαν να αγκαλιάσουν, πάνω στις οριζόντιες γραμμές. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τα χέρια από τις δυο πλευρές της κάρτας, τα παιδιά την έκλεισαν σαν να έδιναν μία αγκαλιά. Η δραστηριότητα ενίσχυσε τη λεπτή κινητικότητα, καθώς αυτά κλήθηκαν να ελέγξουν την κίνηση των δαχτύλων τους σεβόμενα τα όρια του γραφικού χώρου, εκφράζοντας παράλληλα την έννοια της αγκαλιάς με προσωπικό και συναισθηματικό τρόπο (Εικόνα 4.8.1.8).

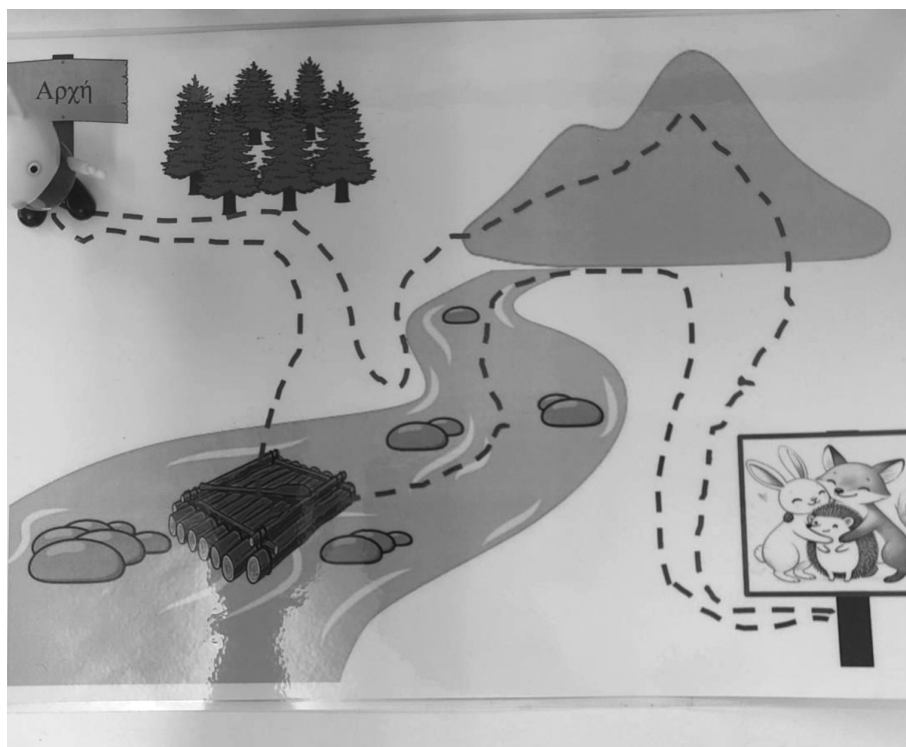
Εικόνα 4.8.1.8 Ο μαθητής γράφει το όνομα του του φίλου του ακριβώς πάνω στην οριζόντια γραμμή της κάρτας, έπειτα την κλείνει σαν μία αγκαλιά

Τρίτη δραστηριότητα

Υλικά: πλαστικοποιημένος χάρτης με δύο διαδρομές (σωστή και λανθασμένη) και πιόνι με τον ήρωα του κειμένου.

Στόχος δραστηριότητας: να κατανοούν κείμενο 5 γραμμών με 5 ΟΕΔ και να διαπραγματεύονται νοήματα που σχετίζονται με την ακολουθία των γεγονότων της ιστορίας ενισχύοντας δεξιότητες προσανατολισμού στον χώρο.

Περιγραφή: η δραστηριότητα βοήθησε τα παιδιά να κατανοήσουν την ακολουθία των γεγονότων της ιστορίας, ενισχύοντας παράλληλα δεξιότητες χωρικού προσανατολισμού. Έχοντας ένα πιόνι με τον ήρωα του κειμένου και έναν πλαστικοποιημένο χάρτη ακολουθήσαν τη διαδρομή του λαγού, όπως περιγράφεται στο κείμενο, από το δάσος και δίπλα στο ποτάμι, πάνω στον λόφο, μέχρι τη συνάντησή του με τα άλλα ζώα. Σε περίπτωση λανθασμένης πορείας, ενθαρρύνονταν να ξαναδιαβάσουν το κείμενο και να διορθώσουν τη διαδρομή του λαγού. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, τα παιδιά αντιλήφθηκαν χωρικές έννοιες, οργάνωσαν τις πληροφορίες χωρικά και κατανόησαν ότι τα γεγονότα του κειμένου συνδέονται με μια συγκεκριμένη σειρά στον χώρο (Εικόνα 4.8.1.9).

Εικόνα 4.8.1.9 Πλαστικοποιημένος χάρτης (με πιόνι τον ήρωα της ιστορίας) για την κατανόηση των γεγονότων